

Ассаламу алейкум, уьгююзге яхшылыкъ

ЁЛДАШ

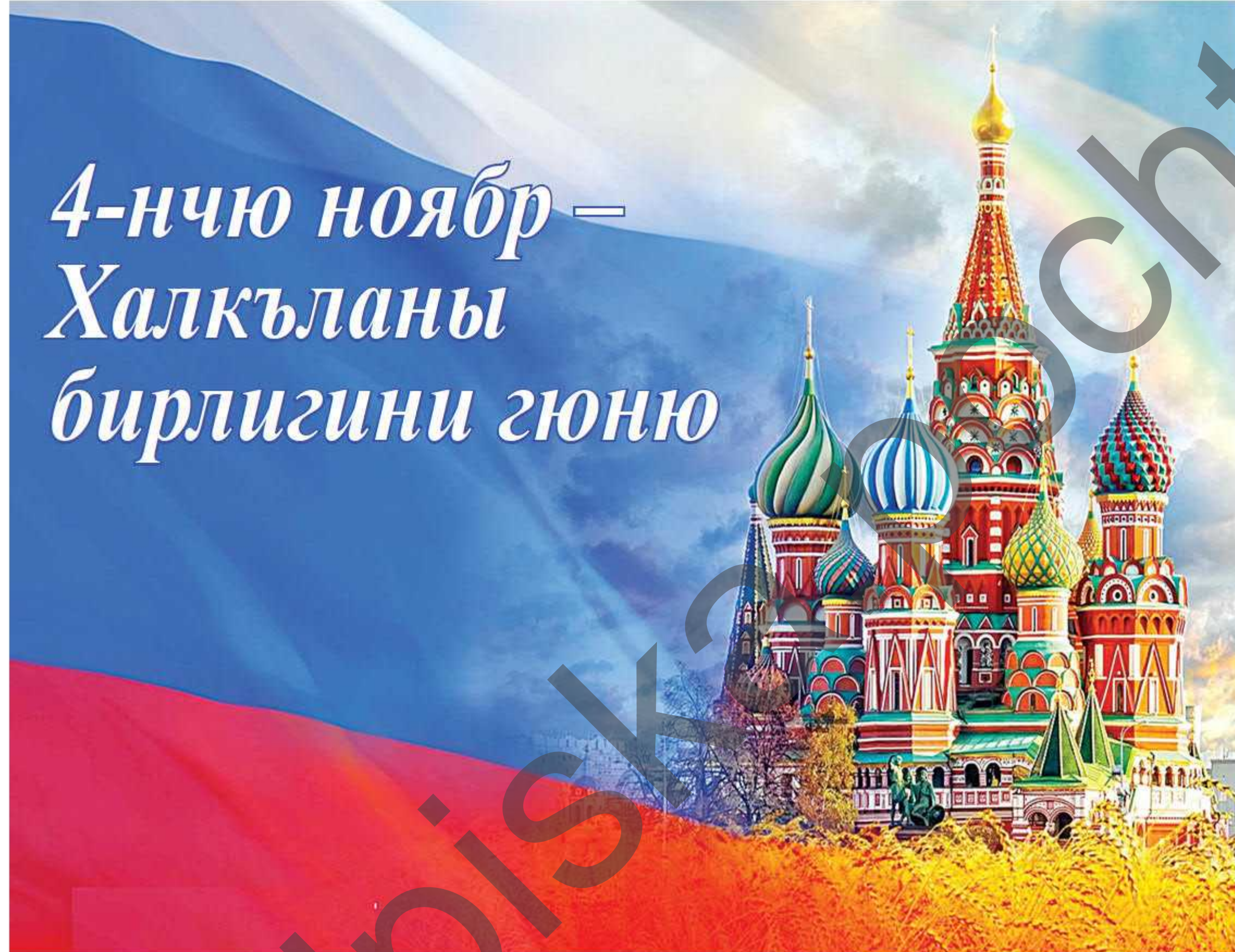

Читайте новости на сайте
yoldash.ru

ДАГЪЫСТАННЫ КЪУМУКЪ ТИЛДЕГИ ЖАМИЯТ-ПОЛИТИКА ГАЗЕТИ

1 ноябр (маййилик) 2024 йыл №41 (15420)

4-нчю ноябр – Халкъланы бирлигини гюню

Тарихни теренине таянып токъташдырылгъан тарх

Белгиле экени йимик, Россияны Президенти Владимир Путинни Федерал законгъа этген къошумуна гере, ноябр айны 4-нде савлай уьлкеде Халкъланы бирлигини гюню байрам гысапда белгилене.

Шо гюн бизде 2005-нчи йылдан берли оьтгериле буса да, тарихлени теренине таянып токъташдырылгъан тарх гысаплана. Ачыкълашдырып айтгъанда, шо гюн 1612-нчи йыл Кузьма Мининни ва Дмитрий Пожарскийни ёлбашчылыгы булан Москвада халкъ гетерилеп, Польшаны елевчю армиясына кършы тургъан ва шо ябушувда уьстюнлюк къазангъан.

Демек, 1612-нчи йылда Рус пача Иван Грозныйдан сонг Россияда булгъавур девюр башлангъан. Шо булгъавурдан пайдаланып, орус бийликлер айырылып, уьлкеде жинаятчылыкъ, пасатлыкъ башлангъан. Польшаны асгерлери гелип, Москваны елеп токътай. Шо заманларда дин къуллукучу Гермоген орус халкъны башгетеривге чакыргъан. Россияны тахшагъарын поляклардан азат этив гъаракат башлана. Нижний Новгородну старостасы Кузьма Минин Рус пачалыкны елевчулерден азат этме чакыргъыв эте ва Новгород шагъарны бийи, 30 йылыкъ Пожарскийге шо ябушувгъа ёлбашчылыкъ этмекни таклиф эте. Мининни ва Пожарскийни гъаракаты булан 1612-нчи йыл 4-нчю ноябрде поляклар Москвадан къувалана.

Шолайлыкда, Халкъны бирлигини гюню бизин уьлкеде асрулар боюнда парахатлыкда ва ярашывлукуда яшап гелген миллетлени ортакъ къысматыны белгиси болуп токътай. Шо гюн Россияда ишлемейген гюн гысапда да токъташдырылгъан. Россияны тахшагъары Москвада ва уьлкени оьзге регионларында йимик, бизин республикада да миллетлени бирлигин исбатлайгъан ва дослугъун беклешдиреген гъар тюрлю байрам гъаракатлар оьтгериле.

• Ерли гъакимлик

Рашит ЗУБАЙЫРОВ:

«Бары да имканлыкъланы къоллама къаст этебиз»

Буйнакск районда табиятны лап да айбат еринде орунлашгъан Оьр Къазаныш юртну бай тарихи бар. Бу юртгъа ювукда яшлар ял алагъан лагерлеге кеп баргъанбыз, къалын агъачлыкъларындан айлангъанбыз. Эсгерилген юртдан кеп санавда белгиле адамлар чыкгъан. Савлай дюнъягъа айтылгъан тизив хынжаллар этеген темир уста Базалай оьркъазанышлы болгъаны барыбызгъа да белгиле.

Къайсы юртну да яшаву, ишлери, халкъны галчыкъдырагъан масъалалар нечик чечилгенлик, гыатта юртну халкъны бирликде-гъа тивлукуда яшайгъаны да ерли ёлбашчылыкъ этив къурумланы башчысындан, ону гъаракатчылыкындан гъасил бола.

Алдагъы гюнлерде биз Оьр Къазаныш юртну башчысы Рашит Зубайыров булан ёлугъуп, юрт яшаву гъакда баяныкълар бермекни тиледик.

– Лакъырыбызны тарихни бетлеринден башлама оравлу геремен, – деди ол. – Болат темирден лап да къатты хынжаллар эте болгъан бизин юртлу Базалай! Ондан къайры да, бизден белгиле инкъылапчылар да, спортчулар да, маданиятны ва инчесаниятны усталары да чыкгъан. Загъматны алдынлылары гъакда чы айрыча айтма да болар эдим. Уллу Ватан давну йылларында бизин юртдагъы колхоз жынслы атлар оьсдюрюп, Къызыл Армияны талаплары учун гъап-гъавайын йибере болгъан. Къайратлы иши учун гъукуматны янындан оьр савгъатлар алгъан адамларыбыз да аз тюгюл. Совет Союзну заманларында «Уллу сув» совхозну аты даим Гьюрметлев доскагъа язылып бола эди...

Давамь 6-нчы бетде.

Н. БАЙБОЛАТОВ.

Дослукъ аралыкъланы уьлгюсю

Алдагы гюнлерде Москва шагъарда Дагъыстанны Башчысы Сергей Меликов, бизин Дагъыстанны муфтиси Агъмат-апенди Абдулаев ва Магъачкъала ва Грозный шагъарланы архиепископу Варлаам Москваны ва бютюн Россияны Патриархы Кирилл булан ёлукъгъан.

Оьтгерилген шо ёлугъувну барышында Дагъыстаны муфтиси Агъмат-апенди Абдулаев, олай да ва Магъачкъала ва Грозный шагъарланы архиепископу Варлаам

Макътавлукъну ва намусну орденни булан савгъатлангъан. Озьюню гезигинде ДР-ни Башчысы Сергей Меликов бизин республиканы дин курумларыны ёлбашчыла-

ры лайыкълы болгъан оьр савгъатлар булан оланы кутлагъан. Шону булан бирге, шо савгъатлар тапшурулагъанда оланы миллетлени арасындагы дослукъну беклешдиригве этген кюшуму гысапгъа алынганын айрыча эсгерген. Бизин халкъланы бирлигини ва бирлешивюню уьлгюсю болуп токътайгъанын ташдыргъан.

Озьюню гезигинде Патриарх Кирилл Дагъыстанда хачпереслени килсаларын ярашдырып яратывда оьтгерилеген гъаракат учун разилигин билдирген. Бизин республикада болгъан террорчулукъ вагышилик ишлерден сонг гьорюлеген чараланы толу кюйде якълайгъаны гъакъда айтгъан.

Оьз мухбирибиз.

Рагъмулукъ кёмек йиберилген

Бугюнлерде Украина бойда юрюлюк турагъан хас асгер гъаракатгъа кюрушалгъанлагъа савлай Дагъыстандан ашамлыкъ сурсат маллар ва башгъа тюрлю тарыкъ-герек етишдириле. Къарабудагъгент районну халкъы да шо гъаракатгъа ягъадан къарап турмай. Янгыз инсаплы фондланы, жамият бирлешивлени вакиллери тюгюл, айры-айры адамлар да тувуп оьсген юртундан йыракъда эр намуспгъа байланып бек кыйын шартларда эл кюллугъун кютеген бизин уланланы ругъун гьетермек, оланы ашамлыкъ, сурсат ва оьзге маллар булан таман къадарда таъмин этмек учун оьзлени кюлундан гелегенин этмекни къастын болдура.

Шолай, алдагы гюнлерде Украина бойда юрюлеген хас асгер гъаракатны вакътисинде оьзлени авлетлерин тас этген аналаны бирикдирген «Аналаны гючю» деген бирлешивюню ерли бьлюгюню ёлбашчысы Гюлзарият Сурхаеваны сиптечилги булан бизин асгер кюллукъчулагъа гезикли рагъмулукъ кёмек йиберилген.

юртда иш гьереген «Савлукъ» деген аптекни еси си Абдулмуслим Айдиев рагъмулукъ кёмекни гысабына дарманлар гьерсетген, шоланы топлавгъа аслам кюшум да этген. Оьрде атлары эсгерилгенлеге гъакъ юрекден разилигин билдире туруп, ол гележекде де шо иш туварылып къалмай юрюлежегине инамлыгъын билдире.

Къарабудагъгент район-

Яшёрюмлени ярышлары

Гъар йыл дегенлейин язбашда ва гюзде яшёрюмлени асгерге чакъырывгъа байлавлу гъаракат оьтгериле ярышлары. Шолай гъалда асгерде кюллукъ этме чагъы етишген яшёрюмлени арасында ярышлар юрюле, олар мунда гючюн сынап, тогъа да тарта.

ДР-ни Къызылорт шагъар, Къызылорт ва Хумторкъали районларыны военный комиссариатында яшёрюмлер жыйылма башлады. Бу гезик Къызылорт шагъарны, Къызылорт ва Хумторкъали районланы школолаларыны охувчулары ва ДОСААФны Къызылорт шагъардагы автошколасыны курсантлары путлукъну гьетеривде, турникде тартылывда гючюн сынады. Чинкдеси, Хумторкъали районну Тебе посёлондан Солтан Гъасановну турникде тартылывда гьерсетген натижасы гьермекли. Эсгерилген районну Шавхал-Янгюрт орта школасыны охувчусу Солтан Жакъавов да спортну

шо журамындан гюнерин гьерсетме бажарды. Дейгеним, бу уланлар экиси алдынлыкъны кюлдан чыгъармады.

Асгерде кюллукъ этме чагъы етишген яшёрюмлени алдында ДР-ни Къызылорт шагъар, Къызылорт ва Хумторкъали районларыны военный комиссары Шейхсайит Магъамматов, запасдагы подполковник Агъмат Гюсейнов, ДР-ни Халкъ Жыйыныны депутаты Гъажи Биярсланов, Хумторкъали районну администрациясыны башчысыны заместители Марат Жанбалов ва оьзгелери насигъат бердилер.

Алдынлыкъны алгъанлагъа Хумторкъали районну вакили Исрапил Жапаров кубок, даражалы Грамоталар, дипломлар ва оьзге тюрлю савгъатлар тапшурду.

Алибек САЛАВАТОВ.

Автор чыгъаргъан сурат: гъаракатдан гьорюнюю.

Бизге белгили болгъаны йимик, Украина бойгъа йиберилмеге бироз заманы ичинде савлугъун беклешдирмек учун дарманлар, олай да гъар гюнюк яшавда тарыкъ болагъан тюрлю алатлар топланып жыйылгъан.

Гюлзарият Сурхаеваны сьзлерине гьере, оьзюню сиптесин яшавгъа чыгъарывну Къарабудагъгент районну гъакимбашы Магъмут Амралиев де, ону заместители Жалалутдин Жалалутдинов да якълагъан. Къарабудагъгент

ну администрациясыны яшавлукъ масъалалагъа ва яшёрюмлени ишлерине къарайгъан бьлюгюню ёлбашчысы Насибат Алхасова айтагъан кюйде, душмандан уьст гелмеге Украина бойгъа гетген бизин элибизни якълавчуларын якъламакъ бек агъамиятлы иш гысаплана. Неге тюгюл, олар оьзлени жанларын аямайгъан кюйде бугюнлерде бизин аманлыгъыбызны болдурмакъ учун къасткылып туралар.

Насрулла БАЙБОЛАТОВ.

Язылыв – 2025

Милли газетибизге язылмай къалмагъыз!
Ону гележеги, къысматы сизин булан байлавлу.
Газет – миллетни байлыгъы!
Газетсиз болмайыкъ!

язылывну индексы – ПБ 429

Почтаны бьлюклеринде (уьюне етишдиреген кююнде)

бир айгъа – 88,84 манат
уьч айгъа – 266,52 манат
ярым йылгъа – 533,04 манат
йылгъа – 1066,08 манат

Дагпечатны киоскларында

бир айгъа – 42 манат
уьч айгъа – 126 манат
ярым йылгъа – 252 манат
йылгъа – 504 манат

Охувчулагъа газетни редакция етишдиреген кююнде

ярым йылгъа – 225 манат
йылгъа – 450 манат

Тыш экономика чалышывну гъакъында

Алдагы гюнлерде РИА «Дагестан» деген маълумат агентлигинде 2024-нчю йылны ичинде Дагъыстанны тыш экономика чалышывуна байлавлу прес-конференция оьтгерилди. Шонда Дагъыстан Республиканы вице-премьери Ризван Къазимагаматов, Дагъыстанны Башчысыны жамият кемежиси, «Центр поддержки экспорта РД» деген кзурумну (АНО) директору Руслан Абаскулиев ортакъчылыкъ этип, оьрде аты эсгерилген масъалагъа байлавлу тындырыкълы лакъыр юрютдюлер.

Ризван Къазимагаматов оьзюню сэйлевюнде эсгерген кюйде, гетген йылгъы 9 ай булан тенгешдиргенде, экспорт-импорт гъаракат 4 керенге артгъан. Бугюн Россияны тыш экономика чалышыву Темиркъазыкъдан Гюнтувуш пачалыкълагъа гечген. Шогъар гере, Гюнтувуш пачалыкълар булан экономика аралыкъланы беклешдирмек учун Дагъыстан бек онгайлы ерде ерлешген. Неге тьогюл, Россияны транспорту юрюйген Темиркъазыкъ Гюнтувуш федерал ёлну кеп ери бизин республикадан оьте. Шо бизге малланы алыш-бериш этмеге имканлыкълар бере. Тек шондан бизге де пайдаланмакъ учун транспорт бирлешивну дагъыдан да санлы даражагъа чыгъарма герек.

Ризван Къазимагаматов белгилеген кюйде,

бу масъалагъа байлавлу мекенли ишлер торайгъан. Дагъыстанны транспорт комплексин оьсдюремек муратда гез алгъа тутулгъан планлар къабул этилген. Транспорт-логистика комплекслер кзурмакъ учун да 10 ер гёрсетилген. Шолар «Кавказ» федерал трассаны бою булан Кочубейден тутуп, Азербайжанны дазусуна ерли ерлешежек.

– Шоларда уллу маллар ташыйгъан автотранспортгъа бары да онгайлыкълар яратылажакъ. Шонда ял алмагъа, транспортгъа байлавлу къуллукъларын кютмеге болажакъ. Сонгда алып барагъан яда гелтиреген малланы ишлетмеге, шоланы шо ерлерде сакъламагъа есилерине имканлыкълар яратылажакъ. Шолар транспорт комплекс кзурмагъа Иранны, Тюркияны, арап пачалыкъланы иштагъы гелген,

оланы тергевюн тартгъан. Олар шо проектлеге инвесторлар гысапда къошум этмеге гъазир, – деди вице-премьер.

Гъали буссагъат проектлени яшавгъа чыгъармакъ учун биринчилерден болуп шайлы акъча гёрсетмеге болагъан инвесторланы ахтарып туралар. Шолардан бири белгили «КамАЗ» булан дыгъар байлангъан. Шогъар 10 гектар ер майдан да гёрсетилген.

Шондан къайры да, Магъачкъаланы сатыв-алыв портну да, Магъачкъала халкъара аэропортну да генгешдирмеге, яхшылашдырмагъа иш гёрюлюп тура. Бу агъамиятлы ишни бойнуна алгъан Сулейман Керимов йылда 4 миллион тон авур маллар ерлешдирмеге болагъан Магъачкъала портну 2029-нчу йылгъа 11 миллион тон авур юк сыягъан даражагъа етишдирип, гючюн артдырма хыялы бар.

Руслан Абаскулиев билдирген кюйде, пачалыкъ оьзлер чыгъарагъан малын экспортгъа бакъдырмагъа сюеген адамлагъа кемеж гысапда харжны бир гесегин гере, артдагы 3 йылны ичинде «Центр поддержки экспорта РД» деген кзурум федерал центрдан экспортгъа бакъдырагъан предприятиелени транспортгъа чыгъагъан харжын субсидия къайдада телемек учун 187 миллион манат акъча алгъан.

Прес-конференцияны ортакъчылары оьзге пайдалы проектлени гъакъында да хабарладылар.

Паху ГЪАЙБУЛЛАЕВА.

Спортчу агълюлени фестивалы

Дагъыстанда спортда инг бажарывлу «ата» Хумторкъали районну Къоркъмаскъала юртунда яшай. Магъачкъалада «Труд» стадионда «Аглю команда» деген спортчу агълюлени фестивалы оьтгерилди. Шо фестивалда Хумторкъали районну «Алдынлыланы гъаракатына» кзуршалгъанланы агълюлери де ортакъчылыкъ этди.

Фестиваль Дагъыстанны районларындан оьзлени гёрсетме, гючюн сынама сюеген командалар бири-бирин утмакъ учун «ябушмагъа» гъазир экенин гёрсетди. Ярышланы ортакъчылары спортну тюрлю-тюрлю жураларындан: аркъан тартывну, узунуна атылывну ва башгъаларындан тогъатартып,

гюч сынады. Ярышланы гъар ортакъчысы команда алгъа чыкъсын учун бары да гючюн салып, къаст этди. «Спортда инг бажарлар ата» деген тиритинде оьчешивлени Хумторкъали райондан гелген Нурутдин Загъиров утду. Спорт ярышлардан къайры да,

фестивальны ортакъчыларына ва чакъырылып гелген къонакълагъа гёнгу ачылагъан кюйде концерт программа да гёрсетилди.

Жават ЗАКАВОВ.

СУРАТДА:
Къоркъмаскъаланы командасы.

ЕРЛЕРДЕН ХАБАРЛАР

Буйнакск район

Оьр Къазанышны жамияты ягъадан кемеж гелгенче къарап турмай тарыкъ чакъы маяланы да жыйып, оьз гючю булан юртдагы орамларыны бирисине асфальт тутгъан. Ёлну бою булан агъым сувлар учун татавул да тартылгъан. Оьр Къазанышлылар гъажатлыкъ тувулунгъанда сыкълашып да, бир-бирине табулуп да болагъанын гезикли керен гёрсетип бажаргъан.

Юртда бирдагы бир масъаланы тез заманны ичинде чечме бажарылды. Сувукълар гелгенде юртдагы трансформаторгъа артыкъ гюч болуп яллап, савлай Оьр Къазанышны ярыкъларсыз къалгъан эди.

Районну башчысы Пачалыкъ Думаны депутаты Жамалдин Гъасанов булан байлавлукъгъа чыгъып, юртлулагъа болагъан кемежин этмекни тилеген. Депутат шоссагъат «Даг-энергону» директору Арсен Гъажиевге сэйлеп, тувулунгъан гъалны англатгъан. Ону буйругъу булан бир гюнню ичинде юртгъа янгы трансформатор салынгъан.

Хасавюрт район

Нальчикде «Алдынлыланы гъаракаты» деген бютюрроссия жамият кзурумну сиптечилиги булан «Старт Машук-2024» деген регионара билим берив форум оьтгерилген. Форумгъа Темиркъазыкъ Кавказ федерал округну гъар тюрлю ерлеринден гелген 200-ден артыкъ школаланы охувчулары ва коллежлени студентлери жыйылгъан эди.

Олар гъариси оьз проектин ва шону яшавгъа чыгъарагъан ёлларын маллим этген.

Бир-бирине ювукъ регионланы оьсюп гелеген наслуларын кзурагъан форумну натижаларын чыгъара туруп, Къабарты-Балкъар Республиканы жагъиллени ишине къарайгъан министри Азамат Люев: «Сизге, сиздеги пагъмуланы гёрюп, мен бизин уьлкени гележегине бир де талчыкъмайман. Арадан кеп заман да гетмейли сизин атларыгъыз бютюн Россиягъа танывлу болажагъына бир де шекленмеймен. Вёрегиз ругъдан тюшмегиз ва умутугъузгъа инанывугъузну тас этмегиз», – деген.

Нальчикдеги яшёрюмлени чарасында Хасавюрт районну Къарланюрт орта школаны 10-нчу

классыны охувчусу Асил Къазакъова да ортакъчылыкъ этген.

Къызылюрт район

Солтан Ягъюртдагы Юсуп Акаевни атындагы школада Украинадагы хасасгер гъаракатда ортакъчылыкъ этеген Шамил Магъаматов булан ёлугъув болгъан. Шамил яраланып хыйлы заман Москвадагы госпитальда ятып турду, гъали савлугъу къолайгъа къайтгъанда ата юртуна гелген.

Шамил яшлагъа лап да инамлы болагъан асгер кзурдашылыкъны, душман булангъы савутлу къаршы турувну, ватаныны алдындагы борчун кютювде не йимик четимликлеге ёлугъагъанны гъакъында кысыгъача хабарлагъан.

Охувчулар юртлусуну сэйлевюне шып болуп тынглагъан сонг хыйлы соравагъ берген. Олар бары да затны билме сюе: солдатлар не ашай, къайда тура, оьзлер язгъан кагъызлар, суратлар олагъа етишеми ва шолар башгъалары...

Ёлугъувну ахырында гъар яш Шамилни къолун кысып, огъар ата юртуна уьстюнлюк булан тез эсен-аман къайтмакъны ёрагъан.

Къарабудагъгент район

Паравулдагы 3 номерли орта школагъа къонакълай Дагъыстанны жагъил шаирлери гелген. Ёлугъувгъа ерли журналист ва шаир Багъавутдин Самадов да чакъырылгъан.

Ёлугъувну мурадын школаны лап уллу залына жыйылгъан яшлагъа ва муаллимлеге Россияны язывчуларыны союзну члени Алан Мусаев англатгъан. Кысыгъача айтгъанда, олар оьсюп гелеген наслуну гъалиги адабиятгъа тергевюн бакъдырма, бугюн яратывчулукъ тармакъда чалышагъан жагъил авторланы асарлары булан таныш этмеге сюе. Шондан къайры, оьтген девюрлеге къайтып, Дагъыстанны биринчи халкъ шаири Абдулла Магъаматовну яшаву ва яратывчулугъу гъакъда да хабарлагъанлар.

Ёлугъувда жагъил шаирлер Даниял Иманалиев, Марина Омарова, Магъамат Агъматов, Карина Шихсефиева, Аида Юсупова чыгъып сэйледилер ва шиърулары охуудулар.

Алав АЛИЕВ.

Азиз МИЧИГИШЕВ,
баш редактор

Уллу ишлер гиччи абатлардан башлана

Ассаламу алейкум, уьюгюзге яхшылык, аявлу охувчулар. Улудан алып, аз-маз затлагъа агъамият бермейген тамаша хасиятыбыз бар. Уллулукъ бажарылмагъан да буса, ташлап еринде къоябыз. Ягъада къалмай ортакъ ишге къошулуп, гъар ким оьз еринде болагъанын этсе, кеп-кеп муратлагъа етмеге болар эдик. Гиччи керпичлени тизе-тизе туруп, бир залим бина тургузмагъа бола. Гючюне гере этилген увакъ ишлеге сансымай янашмакъ дурус тюгюл.

Айтагъан сёзюмню мисал булан гертилеге уьйренгенмен, оьзюмню сына-вумдагъы болса – дагъы да яхшы. Гетген жумагюн «Елдаш» газетни редакциясында район газетлени редакторлары булан ёлукъмагъа сёйлешген эдик. Макъалаланы сан яны, охувчуланы сакълама, санавун артдырма нечик бола, гъалиги байлавлукъ къайдаланы къоллап, язылыв иш – барыбызгъа да ортакъ масъалалар. Шо гъакъда оьзюбюз де ойлашып, Дагъыстанда белгили маркетолог Мурат Алигимовну да чакъырып, пикру алышдырма суйген эдик. Мурат онгаргъан анкеталаны толтуруп, иш гёрме суйсек де, бир редактор да гелмеди. Тюзю, оланы бири-си авруй, башгъасы СВО-да командировкагъа гетген эди, дагъы ёгъесе бу экев ортакъчылыкъ этмей къоймас эди деп эсиме геле. «Дагестанская Правда» деген газетни баш редактору Бурлият Токъболатова жыйыныбызны гъакъында эшитгенде, оьзю де гелди, редакциясындан бир нече адамларын да гелтирди. Пайда алма суюген адам, къайдан не затгъа уьйренме бола деп шолай янашадыр.

«Маркетологну милли маълумат къурал булан не аралыгъы бар?» – деген сорав тувмагъа бола. Базар аралыкланы заманында мал сатылмакъ учун хыйлы къайдалар къоллана. Мурат буса, сатыв ёлланы яхшы биле ва далапчылагъа шо гъакъда дарс бере, иши алгъа барагъан кюй эте. Газет ишни ахтарып, гъар-тюрю соравлар берип гъалны англагъан сонг, язылывгъа байлавлу бизге де пайдалы ёравлар берди – шоланы къолламакъ къала. Булай алгъанда, масъалалар чечилмеди, тек шо ёлда абат алынды. Гиччи буса да иш этилди. Шогъар къошулуп, арты булан дагъы да ишлер этилсе, гъал алышымай къалмас. «Болмажакъ» деп тарыкъ тюгюл ойлашмагъа. «Болур, неге болмас» деп тутма тарыкъбыз. Инанмайгъанлар инанмайгъан кююнде шо еринде къалажакъ, гъалын алышдырма болмас. Олар учун ону башгъа адам гелип де алышдырмас. Гъаракат этеген адам чартлап-чачырап бара, мурадына етишмеге ёллар излей, имканлыкълар таба. Иши алгъа барар деп инанмайгъан гиши ону башламаса да яхшыдыр.

Тербенмей бир ерде турагъан сув батмакълыкъгъа айлана. Агъагъан оьзенни суву буса суюп-суюк ва бек акъгъан сайын дагъы да бек таза бола. Яшав да агъагъан сув йимик, бир ерде токътамай, чалт бара. Агъагъан яшавдан артда къалмас учун бир ерде турмай, абатлар ала-ала туруп, алгъа барма къасткъылайыкъ.

Муаллимлеге къошум авара

Биз суйсек де, суймесек де янгылыкълар, биз уьйренип битмеген къайдалар яшавубузну бары да тармакъларына гирмеге башлагъан. Айрокъда Интернет тору булан байлавлу янгы системалар бизин яшавубузну бир-бир янларын онгайлы этмеге имканлыкъ бере. Мисал учун Госуслуги сайт арагъа чыкъгъанлы ватандашланы, къоллавлучуланы кеп тюрю аваралардан азат этди. Гъар тюрю къурумланы справкаларын алыв, врачгъа бармакъ учун алданокъ язылыв ва башгъалары заманыбызны, гючюбюзню, гъатта харжыбызны аямагъа болушлукъ этди. Булар барысы да янгы технологиялагъа гире. Шолай янгы технологиялар бизин яшавубузну тынчлашдырагъанына ахырда мюкюр де болабыз.

Муна, бу охув йылдан башлап Дагъыстан Республиканы школаларында да «Электронное образование Дагестана» деген янгы системаны къолламагъа башлагъан. Шогъар байлавлу муаллимлени арасында разисизликлер бар. Озокъда муаллимлени барысыны да янгы, гъалиги заманы талапларына къыйышывлу охутув платформаланы къолламагъа суймейгенни

ерлешдирилген. Дагъыстанда йимик китаплар къыт регионлагъа цифралашдырылгъан охутув китапланы къоллап болагъанлыкъ да агъамиятлы. Бу системагъа бары да билим берив ожакълар къуршалгъан. Дагъыстан Республиканы 1399 школасы бирикген сетьге къошулгъан. Интернет каналланы гъагъы «Цифровая экономика Российской Федерации» деген программагъа

уьйренмек учун къыйнала. Школаларда яшлар телефон къолламасын деп буйрукъ бар. Тек муаллимлер оьзлер яшланы алдында телефонун чыгъарып къолламагъа борчлу бола. Танапусну вакътисинде «ЭОД»-гъа бары да маълуматланы гийирмеге заман етишмей. Завуч гъисапда охувчулагъа телефонун къаолламагъа ихтияр бермеймен, тек оьзюм къолламагъа борчлу боламан. Бары да школаларда проекторлар, башгъа ясандырывлар да етишмей. Муаллимлеге янгы-янгы талаплар салына, тек гюкуматны янындан тийишли кюйде таъмин этилмей. Айтагъаным, айрокъда юртлу школалар гъазир тюгюл. Балики бир нече йыллардан гъал алышыммагъа бола. Тек бугюнлерде муаллимлени янгы платформалагъа къаршылыгъы себепсиз тюгюл. Яхшы янларындан эсе кемчиликлери кеп. Муаллим журнал тутуп дарсгъа гирген йимик таъсири болмай.

Муаллим Аминат Магъаматова (аты алышдырылгъан):

– «Электронное образование Дагестана» гъакъында сёз чыкъгъанда яхшы янлары бармы экен деп ойлашаман. Шону муаллимлер учун иши кеп, тек пайдасы ёкъ платформа. Башгъа регионларда шогъар къуршалгъаны учун муаллимлеге къошум гъакъ телей. Бизге телей, «борчлубуз». Шондан къайры да бары да муаллимлени компьютерлери ёкъ, школалар таъмин этмей. Телефон булан ишлеге онгайсыз. Юртларда электрик яркълар сёнюп, яда башгъа себеплерден Интернет тайып къала. Эгтен ишинг де сакъланмай, янгыдан этмеге тюше. «ЭОД» тюзевлю онгарылып битмеген. Шону толтурабыз деп, яшлагъа тындырыкълы кюйде тергев берме, дарс юютмеге заманыбыз къалмай. Охувчуланы билимлеринден «ЭОД»-ну толтурмакъ агъамиятлымы? Мен юртлу ва шагъарлы муаллимлени пикрусуну тынгладым, барысы да дегенлей, «Электронное образование Дагестана» деген платформаны яхшы янларындан эсе кемчиликлери кеп экенин, бизин республиканы школалары шону къолламагъа гъазир тюгюл экенин эсгерди. Шондан къайры да, мисал учун, милли тиллени дарсларын юютеген муаллимлер учун гюнлюк-тематика планлар да ёкъ. Шо иш де муаллимлени башында.

Бугюнго гъаллагъа гере, Дагъыстан Республикада «ЭОД» муаллимлеге къошум иш этмеге борч салгъан деп айтмагъа ярай.

Патимат БЕКЕЕВА.

себеплери ва оьз къаравлары бар. Тек, бизин девюрде бары да къурумларда цифровизация юрюленде, билим берив тармакъ умуми барышдан баш къачырмагъа болмай. Гъалиги заманда муаллим де, башгъа касбучулар да билимлерин камиллешдиirmeге герек, бажарывлугъун артдырмаса, янгы къайдалагъа къыйышмаса ярамай. Заман шолай бувара. Шо саялыгъа янгы цифровой къураллагъа гечмесе амалы ёкъ. Озокъда, муаллимлеге англатмагъа, янгы къайдаланы уьйретмеге герек. Шолай янгылыкълар кёбюсю гъалда къошум имканлыкъ, ишин тынчлашдырыв экенин етишдирмекни асуву бардыр.

Дагъыстан Республиканы билим беривге ва илмугъа къарайгъан министерлиги берген англатывгъа гере «Электронное образование Дагестана» платформаны иши школаларда сентябр айны 1-инден тутуп башлагъан. Шону кемекиги булан школагъа язылмагъа, ата-аналар ва охувчу яшлар учунгу электронный дневниклени юютмеге, школаны гъаракатын тергеме бажарыла. Шондан къайры да, эсгерилген платформада китапханалар

гере тейлене. Школалардагъы IT-ясандырывлар 2027-нчи йылгъа ерли янгыртылажакъ. Тек аслу ишлер 2025-нчи йылны ахыры болгъунчагъа тамамланмагъа гез алгъа тутулгъан.

Оьрде де эсгергеним йимик, бу масъалагъа байлавлу муаллимлени де, ата-аналаны да оьзлени пикрулары бар. Айтагъаным разисизликлени себеплери ёкъ тюгюл. Мисал учун, охувчуланы ата-аналары электронный билим беривню натижасында гележекде онлайн билим беривге элтежек деп ойлаша. Муаллимлер, тюзю, оьзлени атларын эсгергенге рази болмады. Юртлу школада завуч болуп ишлейген Агъмат Магъаматов (аты алышдырылгъан) булай дей:

– Мен завуч да болуп «ЭОД»-гъа къаршыман деп айтып болмайман. Бизге шо платформаны гючден йимик къолламагъа борчлу эте. Алда «Дневник.ру» деген электрон журналда ишлей эдик. Гъали «Московская электронная школы» къалибине чыгъаргъан. Яхшы янлары бар буса да муаллимлеге уьйренмеге тынч тюгюл. Семинарлар этип уьйретмеге герек эди. Гъар муаллим шогъар

Дав авиацияны алдынлысы

Касбу ёлу жанлы уьлгю болуп токътагъан, Ватанына гъакъ юрекден къуллукъ этеген, гвардиялы майор Исмайыл Чучуев – гъалиги наслуну ярыкъ келпети. Ол 1982-нчи йыл апрель айны 1-нде Бабаюрт районну Адил-Янгьюртунда тувгъан. Муна лап шо замандан тутуп ону, алгъа, уьстюнлюкге чакъырыв ёлу сонгунда Россия Федерацияны Савутлу Гючлерин радиация, химический ва биологический атышывлардан сакълайгъан тармакъгъа гелтире.

Исмайыл Чучуев

Школаны тамамлагъан сонг Исмайыл, яшавун оьзю яшдан берли гъасирет асгер къуллукъ булан байлама токъташа ва шо муратгъа етишмек учун, ол Россия Федерацияны Савутлу Гючлерини Ставропольдагъы профессор Н. Е. Жуковскийни атындагъы Дав-гъава инженер институтуна охума тюше. Мунда ол

оьзю сайлагъан касбусуна тийишли бары да билимлеге ес болуп чыгъа.

Ону булан да Исмайыл токътап къалмагъан. Билимлерин камиллешдирмек муратда ол, 2007-нчи йылда, Совет Союзуну Маршалы С. К. Тимошенко атындагъы радиация, химия ва биология агъуланывдан якълав дав академиясын тамамлай. Мунда да ол билимине билим къоша ва якълав технологияланы ал методикасына гючлю тюшюне, олар да Исмайылгъа гъалиги дюнья шартларда биринчилерден болуп токътай.

Билим алывун тамамлагъан сонг, майор Исмайыл Чучуев оьзюню яшавун Россияны Савутлу Гючлери булан даимге байлай ва гъар тюрлю бёлуклерде къуллукъ эте. Бир нече йылны узагъында ол, радиация, химия ва биология агъуланывларыннан якълав къуллукъланы: 394 номерли айры вертолёт полкунда (дав гъазирлиги), 265 ва 573 номерли армия авиация базаларыны ёлбашчысы болуп ишлеген. Ону касбу бажарывлулугъуна оьр багъа бериле ва буссагъатгъы вакътиде ол РХБЗ-ни гвардиялы бригадасыны армия авиациясыны ВКС-ни 11-нчи армиясыны ва Гъава-космос гючлерини Баш командованиесини радиация, химия ва биология агъуланывларыннан якълав бёлгюню ёлбашчысы болуп чалыша.

Гвардиялы майор И. Чучуев – сынав топлагъандан къайры оьзюню къыйыны, къаныгъывлу гъаракаты булан уьстюнлюкге етген офицер. Ону ёлу – гиччи юртдан чыкъгъан, оьзюню алдына салгъан муратлагъа етме бажаргъан, ону булан бирге оьзюню касбу ёлдашларына, бугюнго асгерчи наслугъа уьлгю болуп токътайгъаны бир гиччи тарихи агъвалат.

Хас асгер гъаракатны барышында Исмайыл Чучуев Россияны янгы къошулгъан республикаларында ва Украинада лап да агъамиятлы масъалаланы кютген. Гъалиги вакътиде ол Донецк ва Луганск халкъ республикалар булангъы дазуда радиация, химия ва биология агъуланывдан якълайгъан къуллукъну ёлбашчысы. Мунда ону касбу бажарывлулугъу, алтынгъа тенг дегенлей, арагъа чыгъа. Ону алдына салынгъан тапшурувланы четим масъалаларыннан къайры да, яшав учун да айрокъда аслу ер тутула. Шо ишлени де Исмайыл оьр даражада кюте.

Хас асгер гъаракатда гёрсетген къочкакълыгъы ва игитлиги саялы ол кеп санавдагъы савгъатлагъа ес болгъан. Оланы арасында Жуковну, «Дав къуллукъда гёрсетген уьстюнлюклери учун» деген медальны уьч де

даражасы, «Къочкакълыгъы учун» деген медальны эки де даражасы ва «Хас асгер гъаракатны ортакъчысына» деген медаллар, демек, умуми кюйде яш майорну тешюн 13 пачалыкъ ва идара медаллар безей. Оланы гъариси Исмайылни Ватаныны азатлыгъы, уьстюнлюк учун оьзюн аямай юрюжегин ва шо ишдеги къастлыгъын исбатлай.

2023-нчи йылда И. Чучуев, парахатлыкъны якълав миссия булан Армения дазусунда да оьзюн айрокъда бажарывлу кюйде гёрсете. Мунда ол Ереван шагъарны комендатурасыны башын тутта ва дав ишлерде гючлю агъамиятлы – Нагорный Карабахда парахатлыкъны якълайгъан асгер бёлукге де ёлбашчылыкъ эте. Россияны парахатлыкъ якълав асгерлерини управлениесини уллусу болуп, ону бажарывлулугъундан низам болдурулуп, халкъны яшавуна къоркъунчукъ тувулмай.

Арменияда ва Нагорный Карабахда парахатлыкъны болдуруудагъы этген иши де тергевсюз къалмай. А. Чучуев «Асгерлик кёмеги учун» деген медаль булан савгъатлангъан. Бу савгъат да ону уьлкебизни ва халкъны алдында этеген къуллукъну давам этивю болуп токътай.

Мени эсимде буса Исмайыл Чучуев шо алдагъы мен таныгъан юртлу яш йимик къалажакъ. Биз бир орамда оьсгенбиз, хоншуда да яшап, гъар гюн дегенлей бирге ойнап, гележекге уллу умутлар къура эдик. Биз бир юртда орта школаны да тамамладыкъ.

Бизин йимик, яшлыкъда шагъарлардан арекде ерлешген юртларда яланаякъ оьсген уланланы, кёбюсю заманы ачыкъ табиятта оьте эди. Яйны яллаунда биз гиччи оьзенде кирине эдик, къышда буса, чаналар булан аркъабашларда, яда буса орамда хоккей ойнай эдик. Оьтеген заманны ичинде биз, уллу бола туруп, гележекдеги уллу ишлени гъакъында пикирлешеген вакътилер де болгъан.

Амма къысмет бизге айры-айры ёллар гъазирлеген болгъан. Исмайыл Ватангъа къуллукъ этивню ва ону якълавчусуну ёлун сайлады.

И. Чучуевни гъакъында яза туруп, мени юрегимде оьктемликни исси гъислери тува ва оьгъар бакъгъан якъда абур-сый да арта. Исмайыл оьзюню тамурларына амин болуп, гъар йыл отпускагъа гелген вакътиде, оьзю биринчи сезюн айтгъан ва абатын басгъан ерине къайта геле ва бизин, хоншу яшлар булан бирге яшлыгъы оьтген, тюрлю-тюрлю оюнлар ойнагъан, озокъда, гележекге уллу умут тувдургъан юртубузну орамларында гезей.

Ону йимик адам булан къурдашыкъ юрютмек – мени учун уллу гъюрмет. Яшавда четим масъалалар тувуса, къолунга телефонну да алып, ону номерине сейлегенде, минг чакъырымлар арекде буса да: «Да, агъам!», – деген тавушун эшитсенг, юрекде рагъатлыкъ тува, гёнгюнг хош бола ва не заманда тынглап да, тарыкъ болгъанда кёмеке гелмеге де гъазир экенин англайсан.

Бугюнлерде Исмайыл Чучуев – тувгъан ерини, элини патриот ругъда тарбиялангъан уланындан къайры да, Ватаныны герти якълавчусу. Ону къочкакълыгъы, игитлиги, къаттылыгъы, низамы – Россияны асгери учун уллу алакат. Парахатлыкъ, халкъы, эли учун гёрсетген игит ишлерин, ону къыйын ва гъюрметли ёлу гъакъында, тешюндеги савгъатлары да исбатлай.

Исмайылни яшаву ва загъмат ёлу – янгыз агъвалатланы суратлав тюгюл, хыйлы ватандашгъа ругъ бережек къочкакълыкъны ва патриотлукъну дарслары болуп токътай. Гъар игитни келпегинде – ону башдан гечирген къайгъылары, умутлары, эсделиклери, къысматы...

Исмайыл Чучуев йимик ярыкъ келпетли, уьлгюлю адамлар буса – ахыр тынышына ерли элин, халкъын яманлардан якълажакъгъа инандырагъан – Ватанны герти патриотлары!

Аталардан уьлгю алып...

Адильянгьюртлу Расул Минатуллаев – яшаву янгыз оьзю булан хас асгер чарадагъы елдашларыны тюгюл, савлай Россияны патриотларыны ругъун гёртереген адам. Ватанына аминлигин билдире туруп, ол 2020-нчи йылда Оборона министерлиги булан дыгъар байлай ва гъали де бугюнго четим гъалларда да, оьгъар къуллукъ этмеге гъазир экенин гёрсете.

«Биз хас асгер гъаракатгъа савгъат учун гелмегенбиз. Бизин аслу мурадыбыз уллаталарыбыз ва оланы да аталары Уллу Ватан давда неонацизмден уьст болгъан йимик, бизде оланы ишин давам этип, оланы къурбанлары негъакъ болмасын учун, уьстюнлюк алып гелмеге къастлыбыз», – дей Р. Минатуллаев.

Расулну, дыгъар байлагъан биринчи гюнюнден тутуп, яшаву алышынды. Демек, 23-нчи февральда ёлдашлары да булан ол эки айны узагъында дазу сакълай. Алдына салынгъан тапшурувланы уьстюнлю кютювню натижасында, хас тапшурувлары кютеген асгер бёлукге чыгъарыла ва ону гъюнери 4 айны узагъында Запорож областында тарыкълы бола.

Р.Минатуллаевге Дагъыстанны игитини Алтын Юлдузу тапшурулагъан вакъти

Расул команданы бир гесеге болуп токътап къалмай, радиоэлектрон ябушувгъа байлавлу тапшурувларда да гъаракатчы кюйде ортакъчылыкъ эте. Оьр технология ва гъалиги заманны къураллары булан душманны радио янгылыкъларын тергеп, шолайлыкъда дав ёлдашларын инамлы якълавчусу болуп, оланы кеп дав урушлардан сакълагъан.

Донецк областны Авдеевка юртун азат этеген вакътиде, ону асгер къуллукъунда инг де агъамиятлы масъаласы булангъы иш тапшурула. Мунда Расулну команда сы, юртну азат этмек учун чапгъын этеген самолётлар ва яав асгер учун онгайлыкълар болдурув муратда, миллетлени радиостанцияларын ва гъава байлавлукъну тавушларын сёндюрюп, эшитмейген кюйде этмеге герек бола. Оланы шо гъаракат ишинден кеп зат гъасил, айрокъда радио байлавлукъдан айырылгъан сонг, душманлар оьзлени тергевюн тас эте, шогъар гёре де миллетчилени бизин солдатлагъа атышыву да осалаша.

Шондан къайры да Р. Минатуллаевни командасы радио байлавлукъдан таба душманны билдирилери не яшыртгъын тынглап, РЭП станцияларыны ерлешген ерин айтып, бизин солдатлар олагъа тюзевлю урушлар этсин учун имканлыкълар ярата. Булай ишни этмек янгыз оьр бажарывлулукъну тюгюл, шолай къоркъунчу вакътилерде къочкакълыкъны да талап эте.

Хас асгер гъаракатда гёрсетген къочкакълыгъы ва игитлиги учун Расул Минатуллаев «Къочкакълыкъны 2-нчи даражалы», «Давда оьзюн уьстюнлю гёрсетгени саялы» деген ва Суворовну атындагъы медаллар, дагъы да ол Дагъыстанны оьр жамият савгъаты – «Дагъыстанны халкъ игити» деген Алтын Юлдуз булан савгъатлангъан.

«Мен ва мени йимик хас асгер гъаракатгъа гелген асгерлер оьзюбюзюню пачалыгъыбызны алдында тийишли борчубузну кютебиз. Уллу Ватан давну вакътисинде бизин уллаталарыбыз ва оланы да аталары шолай тюзлюк учун, миллетлени топурагъыбыздан къувалап ёкъ этип, уллу Уьстюнлюкге етишген. Биз де шоланы ишин давам этебиз ва парахатлыкъны болдуражакъгъа инанабыз», – дей Расул.

Расул Минатуллаев – Ватанны герти якълавчусу гъисапда яш наслугъа ярыкъ уьлгю болуп токътай. Ону гъакъында эсгере туруп, шолай къатты уланларыбыз, дюньяда не гъал болса да, гъатта гъалиги дав агъвалатларда да, оьзлени къочкакълыгъы ва бажарывлулугъу булан элде парахатлыкъны болдурмагъа болушлукъ этежекни, олар бар чакъы, уьлкебиз даим де якъланажакъ деп ойлайбыз.

Гъазирлеген Герейхан ГЪАЖИЕВ,
оьз мухбирибиз.

Рашит ЗУБАЙЫРОВ:

«Бары да имканлыкъланы кьоллама кьаст этебиз»

Башы 1-нчи бетде.

– Рашит, бугюнлеге кьайтсакъ, гъали сизин юртлулар аслу гъалда не булан машгул?

– Юрт яшаву гъали алда йимик тьююл. Адамлар кьайда онгайлы буса, шонда барып ишлей. Буссагъат бизде гъайванлар-маллар сакълайгъан, аз-кьеп буса да овощлар ва емишлер болдурагъанлар бар. Алда хьяр, гъабижай, бурчакъ, кьабакъ кьеп чачыла эди юрт участкаларда. Гъали бары зат онгачалыкьгъа айлангъан, авлакьгъа чачагъанлар сийрек ёлугъа. Къыйынгъа гьере къазанч ёкъ буса, инсанлар башгъа ёлланы, айрокьда сатыв-алывну танглай чы. Агъач усталарыбыз да аз тьююл юртда стол-шанжаллар этеген. Олар чыгъарагъан мебель Дагъыстандан тышгъа да гете, сан яны да яхшы. Шо производствону генгleshдирме сююп далаплы уланлар кьаст этип айланагъанны да билемен.

Гъайванчылыкъ якъдан айтгъанда, бизин юртда гъайван-малы булангъы адамлар кьеп. Сонг да, Агъачкъала якъда «Улей» деген КФХ-ны есси Магъаммат Ражабов хыйлы ерге будай чачып, ариг гелим ала. Ону йимик ишлейген ва топуракъны хадирина билеген адамлар кьеп болса сюер эдик.

– Аслу касбунг юрт хозяйство тармакъ булан байлавлу экенни билебиз. Алда емиш культураланы сынав станциясында агроном болуп ишлей эдинг. Юрт хозяйство тармакъны гележеги бармы? Нечик ойлашасан?

– Мени оюмну ачыкъдан айтсам, гъали топуракъ алма сюегенлер кьеп, амма онда ишлеме деп айланагъанлар аз. Эгер де, бары да агротехника чараланы заманында кютсе, чачывлукълар бош къалмай. Оьзюнг болдургъан продуктагъа етеми сатып алгъаны. Не амал, халкъны кьёбюсю гъали башгъачалай ойлаша, яшлагъа деп гьукуматдан гелеген кьемеклеге бозара. Ерни бош кьоймай, люцерна чачсанг да яхшы тьююлюмю? Гъайванлагъа кьышгъа ем болдурма шо да бир онгайлыкъ.

– Озокьда, гъали иш торайтма тынч тьююл. Сиз юртну башчысы гьисапда аслу борчугъузну неден гьересиз?

– Мени аслу борчум – юртлулары гъайын этмек, олар учун онгайлыкълар болдурмакъ. Юрт ерге яшайгъанланы талчыкьдырагъан масъалалар нечакъы да бар. Адамланы яшав талаплары йыл сайын арта. Яхшы яшавну ким суймей!?

БИЗИН МАЪЛУМАТ

Рашит Гьасанович Зубайыров Буйнакск районну Оьр Къазаныш юртунда 1979-нчу йылда тувгъан. Мундагъы орта школаны битдиргенде Магъачкъаладагъы финанс-экономика коллеже тьюшюп, шону тамамлагъан. 1998-нчи йылда загьмат чылышывун башлай. Асгер къуллугъун кютюп кьайтгъанда 2002-нчи йылдан башлап емиш культураланы Дагъыстан сынав станциясында гьяр тьюрлю къуллукъларда ишлеген. Дагъыстан пачалыкъ юрт хозяйство академияда заочно охуп оьр билим алгъан.

2015-нчи йылда огъар «Дагъыстан Республиканы юрт хозяйство тармагъыны ат къазангъан чалышывчусу» деген гьюрметли ат берилген.

Сувланы, орамланы онгарывну масъалаларын да аста-аста чечебиз. Бизин юртгъа Борагъан оьзенден ва «Чьеп салгъан башдан» таба сувлар тартылгъан. Бизден оьтюп, Тьёбен Къазанышгъа, Атланавулгъа багъып да ичеген сувну бир пайы гете. Шо оьзенлени сувундан юртлуларыбыз да пайдалана. Уьч йыл алда районубуз кьемек этип, «Таза сув» деген программагъа кьошулуп, шо линияны 19 чакъырымында эсги быргъылыны тайдырып, янгылары салынды.

Орамларыбызны да гьезден салмайбыз. 2021-нчи йылдан берли бу иш бизде, гесекленип этилсе

де, юрюлюп тура. Бир нече орамланы генгleshдирип, асфальт салып битгенбиз. А. Къадыровну, Н.Дагъировну, И.Атаевни атын дагъы ва «Устьюнлюкню 70 йылыгъы» деген орамлагъа асфальт салынды. Ленинни атындагъы орамгъа да жума межитте етгенче асфальт салдыкъ. Гъали артда Давудовланы атындагъы орам асфальт салынып онгарылды.

Бугюнлерде буса, Тьёбен Къазанышдан таба бизин юртгъа гелеген аслу орамны эки яны булан таш бордюрлар да салынып, адамлар юрюйген тротуарлар этилип тура. Шо ёлну эки янына таш багъаналар салынды, ток теллер тартылды. Бу ишлени де «Аманлыкъ ва сан янлы ёллар» деген милли программагъа кьошулуп этебиз. Шолагъа кьошулма бизге Буйнакск район администрацияны, УКХ-ны янындан кьемек ва якълав болду. Районну башчысы Уллубий Ханмурзаев халкъгъа он-

гайлыкъ болдурувну масъаласын даим тергевню тьююнде сакълай.

– Арт вакъти бары да ерде электрик энергия булан да четимликлер бар. Ярыкълар кьеп кьайта. Сизде нечикдир?

– Бизде де шолай. Электрик энергия булан таъмин этеген тийишли кьурумлар шолай ремонт ишлер юртегенде ярыкъланы кьайтарма борчлу болабыз деп англата. Гъали адамлар ток булан ишлейген алатланы да кьеп кьоллай, 4-5 розетка бола гьяр уйде. Гьюзкыш айларда ток теллеге гьуч бола буса ярай. Тек, ярыкълар болмаса, адамлар кьеп четимликлеге уруна.

Юртну ичинде эсгиленген багъаналар бар. Гетген йыл шоланы бир пайын алышдырдыкъ. Лап тийишли деп, гьяр ерге 30 багъана салынды. Айрокьда, юртну эсги боюнда, яшлар бавуна ювукьда эсгиленген багъаналар кьеп эди. Гъали

де бар алышдырма тьюшегенлери. Бу ишни узатмакъ муратда нече керен де электросеть кьурумлагъа кагъыз язып турабыз. Язда оьзюм Дагъыстанны энергетика ва тарифлеге кьарайгъан министри М.Шихалиев Буйнакскиде адамланы кьабул эте деп эшитип, огъар ёлугъуп да айтдым тилевюбюзню.

– Озокьда, не масъаланы устьюнде ишлей бусанг да, четимликлер ёлукъмай къалмай. Халкъны оьзюню активлиги де болма тьюшедир шо якъдан?..

– Юртубузну гъайын этеген янгыз мен тьююлмен. Бизин юртлулар, гъали мунда яшамаса да, Оьр Къазанышдан чыкьгъанлар, жамиятгъа пайдалы ишлеге болагъан кюйде кьемек кьолун ялгъай. Муна, гьересиз, янгы спорт зал кьурдукъ. Шону бары да харжын, ишлерин чомарт уланланы кьемеклиги булан этдик. Баракалла болсун барысына да!

– Ону алдында янгы паркыгъыз да бар чы...

– Бар! Биз 2019-нчу йылдан берли «Комфортная среда» деген программагъа гирип, парклары, адамлар ял алагъан ерлени янгыртмакъны устьюнде ишлейбиз. Аллагъгъа шюкюр, шолай программаланы яхшылыгъындан бек ариг парк ачдыкъ. Ону учун да кьеп айланма тьюшдю, документлерин онгаргъан булан болмай эди, паркны кьурмагъа ер де гьерсетме, проектн этме гереке чы. Бу оьбек-

тни баш подрядчиги, «Технотраксервис» деген кьурумну башчысы Жабрайыл Сайидовгъа да баракалла болсун ишлени кьеп созмай юртгени учун. Гъали яшлар да, уллулар да ариг ял алып болагъан ер бизин шо паркыбыз. Ону кьырында Уллу Ватан давну ортакъчыларыны эсделегине тезден берли кьурулгъан памятник бар эди. Районну ёлбашчысы булан да гьакълашып, янгы паркны кьырында эсги памятник ариг болмас деп, шону да янгыртдыкъ район кьемек этип. Сонг да, гъали юрюлюп турагъан хас асгер гьаракатны ва савутлу пелекетлени кьурбанларыны эсделегине айрыча белги салынды.

– Рашит, сизин юртда кьеп адам яшай, Агъачкъаланы да кьошса, 10 мингден де арта бугъай. Шолай уллу юртгъа бир яшлар баву азлыкъ этедир?

– Тюз эсгердигиз. Шо да бизин алдыбызда токьтагъан масъалаланы бириси. Гертилей де, юртубуз оьсе, адамланы санаву арта. Яшлар бавубуз буса бир тьююл ёкъ. Оьзю де эсги бинада ерлешген. Янгы яшлар бавуна деп нече керен кагъызлар онгарып бергенбиз. Тюзю, районну башчысы да шо масъаланы гъайын этмей тьююл. Нечакъы да кьемек эте. Районда дагъы да юртлар бар чы. Олар да сюе оьзлеге онгайлыкълар.

Шолай, биз юртубузда участка больница, бирдагъы школа кьурма да сюер эдик. Аврувланы бакъмагъа амбулаториябыз тьююл эсе ёкъ. Бу масъаланы гьетерип, Дагъыстанны савлукъ сакълав министрлигине де барма сюемен. Дагъы да, «юрек тьююнлеримни» айтсам, Оьр Къазанышгъа маданият Уью де, музей де тарыкъ. Шолар болма тийишли идаралар гьяр юртда. Гележекде шо масъалалагъа да кьарама тьюшежек. Яш наслугъа физкультура-спорт тарыкъ йимик, ругъ якъдан оьсюв, адиллик де гереке.

– Бюджетни имканлыкълары, демек, харж да тарыкъ дагъы бу ишлеге?

– Тарыкъ. Тек, бюджетни маяларын кьайсы бир затгъа кьоллайыкъ. Жыйылагъан ерли налоглар «ямавгъа» да етишмей. Буса да, кьаст этебиз, гележекке планлар кьурабыз. Энниден сонг да, гьукумат программалагъа кьошулма хыялыбыз бар. Оланы кьеп пайдасы тие гъалиги шартларда. Мен кабинетде олтуруп ишлеме сюегенлерден тьююлмен. Иннемей турса, иш тораймай. Шону бизин тамазаларыбыз да чакъда-чакъда айта бола. Олар бизге насыгъат берип де, ёл гьерсетип де кьемек эте. Энниден сонг да, юртубузну пайдасы учун бары да имканлыкъланы кьоллама кьастым бар.

– Баянлыкъ берме чола тапгъанынг учун баракалла. Гьез алгъа тутгъан муратларыгъызгъа етишме насип болсун!

– Сиз де савболугъуз!

Баянлыкъны язгъан
Гъайбулла ГЪАЙБУЛЛАЕВ.